

VIAȚA ȘI ACTIVITATEA PRIMULUI PATRIARH AL ROMÂNIEI – MIRON CRISTEA

Ana ȘOȘOI

Muzeul Județean de Etnografie și al
Regimentului de Graniță Caransebeș

Abstract: Great Romanian, man of the church, fighter of the national cause, the symbol of Christian faith, of peace, the first Patriarch of the Romania, took part in all of the national struggles of the young people at the university, joining to the members of the Romanian National Party Committee. The extensive work of Bishop Miron Cristea was: faith and ancient law, the language and the Romanian culture, the development of the church, school and economic settlements. In June 1917, in his speech from the Magnati Chamber of Budapest, on the occasion of the election of the electoral law, demands for the Romanian people democracy and universal, equal and secret right to vote and freedom of this vote. Through *Drapelul* (The Flag) newspaper, the people living in the region called Banat, were urged to manifest their determination to unite with Romania.

Keywords: *faith, culture, salvation, godliness, Romanian feast.*

Primul Patriarh al României Mari, marele român, luptător al cauzei naționale, față bisericească, sfătuitor neprețuit în vremuri grele, se bucura de autoritate, era simbolul credinței creștinești al păcii, jefindu-și odihna și sănătatea pentru mântuirea, liniștea și propășirea țării și neamului românesc.¹

S-a născut în 18 iulie 1868 la Toplița Română, la vârsta de șase ani a fost înscris la școala confesională din Toplița Română, apoi continuă la liceul săsesc de la Bistrița și termină, luând bacalaureatul cu mare succes, la liceul românesc de la Năsăud, în ultima clasă liceală a fost ales președintele societății literare studențești „Virtus Romana Rediviva.”²

În 1887 s-a înscris la Seminarul Teologic din Sibiu, după absolvire în anul 1890, timp de un an funcționează la școala primară de la Orăștie ca învățător, având și calitatea de director. Publică în ziarul *Telegraful Român* un articol cu titlul: „Învierea morților”, articol care arată că autorul stăpânește cunoștințele temeinice de teologie și filosofie. Dorind să-și continue studiile la o universitate europeană, a vizitat Cernăuțiul, apoi, la stăruința profesorului și pedagogului Ioan Popescu de la Seminarul „Andreian” din Sibiu, a ales Budapesta.³

Din octombrie 1891 Elie Cristea a devenit student al Facultății de Litere și Filosofie a Universității din Budapesta. În acești ani studiază literatura germană, maghiară și română, psihologia și pedagogia, precum și științele naturale.

S-a implicat în toate luptele naționale ale tinerilor din universitate, alăturându-se membrilor comitetului Partidului Național Român. Tot la Budapesta, în anul 1893, a fost

¹ Munteanu/Zaberca/Sârbu 1992, p. 193.

² Alic 2013, pp. 45–46.

³ *Ibidem*, p. 46.

ales membru și conducător al Societății Literare „Petru Maior” a studenților români din Universitate.⁴

În anul 1894, a susținut la Universitatea din Budapesta un examen fundamental de stat din limbile maghiară, germană și română, iar la finele studiilor de la Budapesta, pentru obținerea diplomei de doctor în filozofie. În 18 mai 1895, a susținut teza de doctorat cu titlul „*Viața și opera lui Mihai Eminescu*”, teza de doctorat reprezintă prima lucrare închinată poetului Mihai Eminescu.⁵

La 1 iulie 1895 este numit secretar al Consistoriului arhidiecezan, numirea a fost făcută provizoriu, iar în 5/7 februarie 1896 a fost ales secretar consistorial definitiv. În anul 1897 este sfințit diacon, îmbrățișând călugăria.⁶

La 1906 este comisar consistorial, iar în 1909 este ales episcop al eparhiei Caransebeșului, guvernul maghiar opunându-se, totuși la 8 mai 1910 este introdus în noua sa demnitate. La istoricul eveniment au participat oameni veniți din toate părțile țării, în cadrul Sfintei Liturghii, la care au oficiat clericii prezenți, s-a săvârșit slujba hirotoniei de către mitropolitul Ioan Mețianu și episcopul Ioan Papp.⁷

Cuvântarea rostită de Miron Cristea în finalul ceremoniei a fost o împletire între cultura sa teologică, frământările naționale ce-l animau și dorința de-a păstori după tradiție poporul din dieceza încredințată. Fragmente din această cuvântare:

„Mama mea, o țarancă inteligentă și înzestrată cu un adânc simț firesc pentru creșterea copiilor, a fost cea dintâi ființă care a sădit în sufletul meu fraged de copil pe lângă sentimentele de credință și evlavie ideea unui episcop și îndeosebi a unui vlădică românesc. Ea a fost fericită a vedea, a vorbi și a găzdui în casa părinților ei pe acela care încă multe veacuri va fi idealul unui arhipăstor român, pe marele nostru Andrei. De atunci sufletul meu impresionabil n-a scăpat de sub înrăurirea descrierilor acestei cu adevărat mărețe figuri din trecutul nostru... Făgăduiesc însă, că precum până acum, așa și de aici înainte credința și legea strămoșească, limba și cultura românească, dragostea și înaintarea patriei străbune, vor fi stelele conducătoare ale activității mele.”⁸

Programul de vastă muncă a episcopului Miron Cristea a fost: credința și legea strămoșească, limba și cultura românească, promovarea meseriilor printre fiii de români, dezvoltarea așezămintelor bisericești, școlare și economice, s-a luptat pentru dreptul clerului la o donație din partea statului.

În anul 1917, iunie, în cuvântarea sa de la Camera magnaților din Budapesta cu prilejul votării legii electorale, cere pentru români democrație și drept de vot universal, egal și secret și libertatea acestui vot. Tot în acest an cere eliberarea preoților ortodocși, fiind refuzat, iar cu prilejul Crăciunului, trimite credincioșilor din eparhie o pastorală, în care vorbește de pacea pe care o așteptau românii din Transilvania și Banat.⁹

La 25 noiembrie/7 noiembrie 1918, Miron Cristea ia parte la constituirea Consiliului Național Român din Caransebeș, a doua zi 26 octombrie/8 noiembrie, el trimite clerului o pastorală în care se ordona încetarea pomenirii împăratului Austriei și a regelui Ungariei în Bisericile ortodoxe românești. În 7/20 noiembrie 1918, Consiliul Național Central a dispus convocarea unei adunări naționale la Alba Iulia, adunare care să aibă loc în 18 noiembrie/1 decembrie.¹⁰

⁴ *Ibidem*, p. 47.

⁵ Alic 2013, p. 48.

⁶ Munteanu/Zaberca/Sârbu 1992, p. 194.

⁷ Foaia Diecezană 2005, p. 9.

⁸ *Ibidem*, p. 9.

⁹ Munteanu/Zaberca/Sârbu 1992, p. 194.

¹⁰ *Ibidem*, p. 9.

Foaia Diecezană din 11/24 noiembrie 1918, a anunțat întreg clerul și poporul Episcopiei Caransebeșului despre această adunare și a făcut apel la toți credincioșii eparhiei să participe la acest „praznic românesc”.

Prin ziarul *Drapelul*, bănățenii au fost îndemnați să-și manifeste cu toată vigoarea hotărârea de unire cu România.¹¹

Trenul care a dus la Alba Iulia caransebeșenii și locuitorii satelor din împrejurimi a plecat în 30 decembrie 1918. Caransebeșul a fost reprezentat, la Marea Adunare de la Alba Iulia, de către:

Miron Cristea (episcop, patriarh, prim-ministru), dr. Alexandru Morariu (avocat), Andrei Ghidiu (protopop), Cornel Cornean (secretar consistorial, vicepreședinte Camera Deputaților), Alexandru Balaș (director silvanal), Constantin Pepa (prim inginer), Valeriu Meda (Societatea Română de Lectură), Constantin Călțiun (contabil, director de banca), George Vuc (cleric), Ioan David (cleric), Nicolae Sporea, George Bona (ambii de la Societatea de Cântări și Muzică), George Borlovan, Dimitrie Beuca (ambii de la Societatea Română de Înfirmare), Elena Biju, Dimitrie Zgăvârdea (ambii de la Societatea Femeilor Române), dr. Moise Ienciu (profesor), Alexandru Buțiu (profesor, ambii de la Institutul Teologic Ortodox), George Neamțu (învățător), Iosif Olariu (învățător), Nicolae Novăcescu și Dimitrie Baba (meseriași).¹²

Actul propriu-zis al Unirii a fost proclamat la Marea Adunare Națională, în fața poporului, imediat după terminarea serviciului divin, sub președinția lui George Pop de Băsești. Cel care a avut onoarea de a da citire actului Unirii, a fost Vasile Goldiș, în calitate de referent.

Miron Cristea a ținut în plenul adunării un discurs impresionant, la finalul discursului, se exprimă: „Am ferma nădejde că glasul vostru unanim și prin voi glasul întregii națiuni se va concentra asupra singurei dorințe, pe care o pot exprima în trei cuvinte: Până la Tisa! Amin!”¹³

Imediat după istoricul eveniment, luni, 2 decembrie, în sala Tribunalului din Alba Iulia s-au întrunit membrii Marelui Sfat Național pentru a desemna reprezentanții delegației ce avea să înmâneze regelui Ferdinand actul Unirii.¹⁴

Face parte din delegația care duce actul Unirii la București, iar în Gara de Nord ține un discurs magistral.

Miron Cristea rămâne la Caransebeș până la 31 decembrie 1919, când a fost ales Mitropolit Primat al României. În anul 1925, Biserica românească se ridică la rangul de Patriarhat, iar Mitropolitul Miron Cristea devine primul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.¹⁵

Între anii 1827–1930 a făcut parte din Consiliu de Regență, iar mai târziu (1938–1939) a fost Prim-Ministru al țării, funcție care o deține până la moarte. La sfârșitul lunii februarie 1939 pleacă la Cannes, în Franța, pentru a se odihni și a-și recâștiga sănătatea șubrezită, aici nu poposește nici opt zile și în șase martie 1939, Patriarhul Miron trece la cele veșnice.¹⁶

*Declarația adresată Marelui Sfat de la Alba Iulia
concepută de Episcopul Miron Cristea*

1918, noiembrie 1/14, Caransebeș

Marelui Sfat al națiunii române din Transilvania și Ungaria în Arad

Războiul mondial a scos la iveală principiul social atât de creștinesc, că fiecare popor are pe viitor

¹¹ Alic 2013, p. 356.

¹² Munteanu/Zaberca/Sârbu 1992, p. 161–276.

¹³ Alic 2013, pp. 358–360.

¹⁴ *Ibidem*, p. 359.

¹⁵ Munteanu/Zaberca/Sârbu 1992, p. 195.

¹⁶ *Ibidem*, p. 195.

dreptul a dispune liber asupra sorții sale. Noi episcopii bisericii ortodoxe-române și greco-catolice române – ca fii credincioși ai națiunii române – avem ferma convingere, că interesele de viață ale neamului românesc, ai cărui păstori sufletești suntem, pretind – ca un categoric imperativ – înfăptuirea acestui drept de liberă dispozițiune și față de neamul nostru.

Dreptul acesta se va putea realiza, numai dacă națiunea română va fi guvernată de fiii ei. În consecință, declarăm: că recunoaștem Marele Consiliu Național Român de reprezentant și conducător politic al națiunii române din Transilvania și Ungaria și ne supunem întru toate hotărârile acetui Consiliu.

Caransebeș, 14 Noiembrie 1918¹⁷

Bibliografie:

Daniel Alic 2013 = Daniel Alic, *Eparhia Caransebeșului în perioada păstoririi Episcopului Miron Cristea (1910 – 1919). Biserica și Societate*, Presa Universitară Clujeană-Editura Episcopiei Caransebeșului, 2013.

Foaia Diecezană 2005 = *Foaia Diecezană*, Nr. 11/12, Caransebeș, noiembrie – decembrie 2005.

Munteanu/Zaberca/Sârbu 1992 = Ioan Munteanu, Mircea Zaberca, Mariana Sârbu, *Marea Unire 1918*, Editura Mitropoliei Banatului, 1992.

Munteanu/Tomoni/Zaberca 2018 = Ioan Munteanu, Vasile M. Zaberca, Dumitru Tomoni, *Banatul și Marea Unire. Bănățeni la Alba Iulia*, Editura Partoș, Timișoara 2018.

---

¹⁷ Munteanu/Tomoni/Zaberca 2018, p. 398.

Fig. 1. Miron Cristea, tablou aflat la Episcopia Caransebeșului.

Fig. 2. Miron Cristea, tablou aflat în reședința episcopală din Caransebeș.

Fig. 3. Miron Cristea, statuie amplasată în fața Catedralei „Învierea Domnului” din Caransebeș, realizată de sculptorul Gheorghe Aurel Ardelean.